

IZVJEŠTAJ O PREGLEDU STANJA U SPOMEN- KOSTURNICI U NEVESINJU

Distribucija:
ograničena

Sarajevo, 13. novembar 2014. godine
ICMP.FSD.AA.685R.4.W.bcs.doc

Sadržaj

Lista akronima	3
I. SAŽETAK	4
II. OSNOVNE INFORMACIJE	6
III. CILJEVI I ZADACI	7
IV. ORGANIZACIJA	7
V. PROCES	9
5.1. Postojeća dokumentacija o slučajevima i prikupljanje podataka	9
5.2. Metode antropološkog pregleda	9
VI. REZULTATI	11
6.1. Profili DNK izolovani, ali podudaranje nije pronađeno	11
6.2. Slučajevi sa izdatim izvještajima o podudaranju profila DNK	12
6.3. Slučajevi sa pretpostavljenim identitetom	12
6.4. Slučajevi u kojima evidentno nisu uzeti uzorci kostiju	13
6.5. Vjerovatni historijski slučajevi koji nisu povezani s proteklim sukobima	13
VII. ZAKLJUČCI	13
VIII. PREPORUKE	15
8.1. Daljnji rad u Spomen-kosturnici u Nevesinju	15
8.2. Nastavak pregleda stanja NN slučajeva	16
8.3. Domaća organizacija i standardi rada	16
DODATAK 1: Sažet prikaz tabele sa rezultatima obrade neidentifikovanih posmrtnih ostataka za Spomen-kosturnicu Nevesinje	18
DODATAK 2: Tabela procijenjenog broja slučajeva u odnosu na poznate slučajeve i poznate jedinstvene profile iz uzoraka kostiju u BiH	19
DODATAK 3: Prijedlog procesa pregleda stanja u objektima u kojima su smješteni NN slučajevi posmrtnih ostataka	20
DODATAK 4: Lista indikatora statusa slučaja	23
DODATAK 5: Obrazac za pregled slučaja	24
DODATAK 6: Tabela procjene minimalnog broja osoba (MNI) u skupu posmrtnih ostataka u Spomen-kosturnici Nevesinje prema skeletnim elementima	26

Forenzička istraga slučajeva nestalih osoba – uključujući istragu u vezi sa masovnim grobnicama i drugim nezakonitim mjestima ukopa i posmrtnim ostacima koji se u njima nalaze – provodi se u nadležnosti odgovornih domaćih institucija. ICMP je u ovom Sažetku izvještaja prikazao rezultate i zapažanja do kojih je došao u okviru tehničke podrške koju pruža pomenutim institucijama. Nadležne institucije mogu od ICMP-a tražiti dodatne informacije, koje je ICMP u mogućnosti dati. Dijelovi ovog Sažetka izvještaja ili njegovi prilozi mogu biti anonimizirani u svrhu zaštite integriteta istrage i privatnosti osoba koje se pominju.

Lista akronima

BIH	Bosnia and Herzegovina (<i>Bosna i Hercegovina</i>)
DNA	Deoxyribonucleic acid (<i>DNK - deoksiribonukleinska kiselina</i>)
DPO	District Prosecutor's Office in Trebinje (<i>OT – Okružno tužilaštvo u Trebinju</i>)
ICMP	International Commission on Missing Persons (<i>Međunarodna komisija za nestale osobe</i>)
ICD	ICMP's Identification Coordination Division (<i>Odsjek za koordinaciju identifikacija</i>)
KIP	Krajina Identification Project, Sanski Most (<i>Projekt identifikacije Krajina, Sanski Most</i>)
MNI	Minimum number of individuals (<i>MBI - Minimalni broj osoba</i>)
MPI	Missing Persons Institute (<i>INO - Institut za nestale osobe</i>)
NN	<i>Nomen nescio (nepoznata, neidentifikovana osoba)</i>
PIP	Podrinje Identification Project, Tuzla (<i>Projekt identifikacije Podrinje, Tuzla</i>)
POBIH	Prosecutor's Office of BiH (<i>TBiH - Tužilaštvo BiH</i>)
POs	Prosecutor's Offices (<i>Tužilaštva</i>)
RS	Republika Srpska
SOP	Standard Operating Procedure (<i>Standardne operativne procedure</i>)

I. SAŽETAK

1. Godine 2012. Institut za nestale osobe (INO) procijenio je da se u deset mrtvačnica širom Bosne i Hercegovine nalazi 3.277 slučajeva neidentifikovanih posmrtnih ostataka (NN) osoba za koje se pretpostavlja da su nestale u sukobima 1990-ih. Osim toga, Međunarodna komisija za nestale osobe (ICMP) je popisala i pohranila 4.408 NN slučajeva¹, uglavnom koštanog materijala, u još dva objekta: Projekt identifikacije Podrinje u Tuzli (PIP) i Projekt identifikacije Krajina u Sanskom Mostu (KIP). Iz ovih slučajeva su u ICMP-u generirani profili DNK za 2.567 osoba, koji se ne podudaraju sa 9.000 profila DNK generiranih iz skoro 27.000 uzoraka krvi prikupljenih od članova porodica koje su prijavile nestanak svojih srodnika u proteklim sukobima.
2. U maju 2013. godine glavni tužilac BiH je izdao naredbu o početku procesa pregleda stanja u svim objektima, u skladu s preporukama Radne grupe za rješavanje slučajeva neidentifikovanih posmrtnih ostataka (NN) u mrtvačnicama, halama i spomen kosturnicama u BiH. Ciljevi pregleda stanja su bili odrediti broj neidentifikovanih posmrtnih ostataka u BiH, status svakog slučaja (kao i to da li su uzeti uzorci u svrhu analize DNK), procijeniti da li je potrebno dodatno uzorkovanje u svrhu dalje analize radi utvrđivanja identiteta nestalih i utvrditi naredne korake u cilju davanja preporuka Tužilaštvu BiH.
3. Četiri manja objekta (u Mostaru, Nevesinju, Goraždu i Travniku) odabrana su za „pilot“ pregleda stanja kako bi se definirao najučinkovitiji proces te koraci u procjeni. U periodu juni – avgust 2013. godine izvršen je pregled u mrtvačnici Sutina u Mostaru, a 9. septembra 2013. godine održan je sastanak u vezi sa početkom aktivnosti u drugom objektu – Spomen-kosturnici u Nevesinju. Sastanku su prisustvovali predstavnici Republičkog centra za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica, Okružnog tužilaštva u Trebinju (OT), INO-a i nadležni specijalista sudske medicine. Okružno tužilaštvo u Trebinju je nakon sastanka poslalo dopis sa naredbom za provođenje antropološke procjene slučajeva te po potrebi i uzimanja uzoraka za analizu DNK. Nadležni specijalista sudske medicine i njegov saradnik odbili su učestvovati u samom procesu revizije.
4. Pregled dostupne dokumentacije i inicijalna organizacija pregleda slučajeva na čuvanju počela je 11. septembra, dok je antropološki pregled slučajeva počeo 16. septembra. Kompletna dokumentacija nije bila dostupna za sve slučajeve. OT-u u Trebinju podršku je pružio INO, kriminalistički tehničari i tim antropologa iz ICMP-a. Izvršen je pregled svih slučajeva te je kompletirana standardna dokumentacija za svaki slučaj pojedinačno kroz sistematski proces revizije, uključujući i uzimanje novih uzoraka, uz odobrenje nadležnog tužioca.
5. Tokom pregleda stanja u Nevesinju, izvršena je detaljna analiza i pregled 57 od ukupno 61 vreće sa posmrtnim ostacima. Za preostala četiri slučaja navodi se da su prethodno identifikovana na osnovu analize DNK. U posljednjoj sedmici rada izvršen je vizuelni pregled radi utvrđivanja potencijalnih nedosljednosti. S obzirom na to da nedosljednosti nisu ustanovljene, ti slučajevi nisu uključeni u analizu prikazanu u ovom izvještaju. INO i tužilac su, u skladu s dosadašnjom praksom, jednu vreću s posmrtnim ostacima smatrali jednim „slučajem“. Utvrđen je status svake vreće s posmrtnim ostacima. Pregledom stanja je ustanovljeno da je za 29 od 57 (50,9%) vreća s posmrtnim ostacima potrebna neodložna izmjena statusa slučaja.
6. Utvrđeno je da vreće s posmrtnim ostacima sadrže ukupno 94 zasebna tijela i dijelova tijela. Veliki broj vreća sadržavao je posmrtne ostatke više osoba. Za dvije vreće (3,5%) bilo je

¹ Velika većina od 4.408 NN slučajeva u PIP-ovoj mrtvačnici (3.200 slučajeva) i KIP-ovoj mrtvačnici (33 slučaja) predstavlja koštani materijal koji nije moguće povezati s identifikovanim slučajevima i koji je potrebno trajno smjestiti ili odložiti prema dogovoru. Za raspodjelu NN slučajeva po objektima vidi Dodatak 2.

evidentno da prethodno nije izvršeno uzorkovanje posmrtnih ostataka. Uzeto je 30 novih uzoraka za analizu DNK, a zahtjev za dostavljanjem uzoraka na analizu DNK poslan je i dr. Željku Karanu, nadležnom specijalisti sudske medicine, koji je prethodno uzeo 18 koštanih uzoraka kao rezervne za inicijalno testirane uzorke, te bi bilo poželjno da oni budu testirani.

7. Od 57 pregledanih vreća sa posmrtnim ostacima, za 4 (7%) već su postojali izvještaji o podudaranju profila DNK. Za 15 vreća (26,3%) INO i/ili Republički centar za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica (u daljem tekstu: Republički centar) navode da posjeduju informacije o potencijalnim identitetima, iako nije pregledana dokumentacija koja bi to mogla potkrijepiti. Dvije vreće (3,5%) imale su značajne i specifične ante-mortem karakteristike koje mogu biti od pomoći u procesu identifikacije, a pet (8,8%) su ocijenjene kao vjerovatni historijski slučajevi koji nisu povezani sa proteklom sukobima.
8. Pregledom stanja je utvrđen broj od 47 vreća za tijelo (77%) i ukupno 53 koštana uzorka za analizu DNK iz kojih su izolovani profili DNK, a za koje nije pronađena podudarnost sa referentnim krvnim uzorcima.
9. Nakon rezultata analize DNK daljnje aktivnosti će vjerovatno omogućiti i daljnje razdvajanje i/ili reasocijaciju većeg broja posmrtnih ostataka sa drugim dijelovima tijela. Izvjesno je da početne aktivnosti pregleda stanja ukazuju na rješavanje 39% pregledanih slučajeva. Za slučajeve kod kojih su iz posmrtnih ostataka već izolovani profili DNK, ali s se ne podudaraju sa postojećim referentnim uzorcima, postoji određena vjerovatnoća da će biti riješeni ako se nastave aktivnosti na prikupljanju referentnih uzoraka i aktivnosti na ponovnim ekshumacijama prethodno klasično identifikovanih slučajeva, i ako se utvrdi povezanost takvih slučajeva sa proteklom sukobom.
10. Za neke skeletne elemente i dijelove tijela rezervni uzorci su već uzeti tokom prethodnih obrada od strane nadležnog specijaliste sudske medicine. Planirano je da se rezultati analize DNK tih koštanih uzoraka uključe u radnje u okviru faze II.
11. Preporuke za rješavanje slučajeva iznesene su u ovom izvještaju. Izgledno je da će rezultat nove analize, uključujući i rezultate analize DNK iz novih uzoraka, biti određen broj novih identifikacija i riješenih slučajeva.
12. Iznesene su preporuke za pomoć u organizaciji rada u mrtvačnici i prijedlozi koraka u okviru druge faze. Problemi evidentirani u spomen-kosturnici u Nevesinju koji se uglavnom odnose na izmještanost posmrtnih ostataka te metodologiju uzimanja koštanih uzoraka, zabilježeni su i u mrtvačnici KIP te primijećeni i u drugim objektima za čuvanje posmrtnih ostataka. Neophodno je istaći da ova spomen-kosturnica može poslužiti kao ogledni primjer za druge objekte u BiH po pitanju načina čuvanja posmrtnih ostataka, čišćenja, krećenja, održavanja komunalija i vodozaštite. Potrebno je osigurati dodatna sredstva za potrebe osnovnog održavanja samog objekta i smještenih slučajeva. Potrebne su i standardne procedure za dosljedno i pravilno organizovanu katalogizaciju i dokumentiranje slučajeva. Slučajevi zahtijevaju kontinuirano nadgledanje i ažuriranje, pored preduzimanja daljih koraka i nastavka potrebnih aktivnosti.
13. U ovom izvještaju preporučuje se uvođenje jedinstvenih standarda za organizovanje objekata na državnom nivou, procedure pregleda, dokumentiranje, evidentiranje, unos podataka, korištenje baze podataka i upravljanje podacima, što bi osiguralo djelotvorno vođenje, praćenje i zaključivanje svih slučajeva u BiH – uključujući i one smještene u spomen-kosturnici u Nevesinju. Svim objektima je potrebno upravljati i svi treba da budu organizovani na isti način u okviru zajedničkog, kadrovski adekvatno popunjenog i finansiranog sistema.

14. Cilj ovog početnog izvještaja je objasniti preduzete fizičke aktivnosti, način na koji su preduzete i pružiti sažet prikaz statusa slučajeva utvrđenih u toku revizije. OT u Trebinju, Republički centar i INO imaju kopije obrazaca za slučajeve sa podacima za svaki slučaj pojedinačno. Ovaj izvještaj treba poslužiti i kao vodič za pripreme nastavka rada na pregledu slučajeva neidentifikovanih posmrtnih ostataka.
15. Drugi izvještaj će biti izdat po završetku analize DNK, a sadržat će opis utjecaja rezultata novog uzimanja uzoraka za analizu DNK. Rezultati do 13. januara 2014. godine uključuju 24 profila, bez ijedne neuspješne ekstrakcije. Pronađeno je jedno novo podudaranje sa referentnim uzorcima srodnika i sedam potrebnih reasocijacija. U toku je obrada šest profila.

II. OSNOVNE INFORMACIJE

16. U nastojanju da riješi slučajeve za koje nije pronađeno podudaranje sa DNK iz referentnih uzoraka u BiH, ICMP i relevantni domaći organi dogovorili su osnivanje radne grupe za rješavanje slučajeva neidentifikovanih posmrtnih ostataka (NN) sa ciljem pregleda stanja objekata u kojima se čuvaju neidentifikovani posmrtni ostaci ekshumirani u poratnom periodu. U međusobnoj korespondenciji TBiH i ICMP utvrdili su uslove rada i način ostvarenja ciljeva pregleda stanja. U toku mjeseca maja 2013. godine TBiH je svojom naredbom iniciralo proces pregleda koji će započeti u četiri objekta sa manjim brojem neidentifikovanih posmrtnih ostataka. Objekti odabrani za pilot projekt su Gradska mrtvačnica „Sutina“ u okviru Javnog komunalnog preduzeća „Komos“ u Mostaru, „Spomen-kosturnica“ u Nevesinju, Gradsko groblje „Prahulje“ u Novoj Biloj pored Travnika i Centar za identifikaciju u Goraždu.
17. Predloženo je da u procesu pregleda stanja učestvuju tužilaštva u čijim se nadležnostima nalaze slučajevi, nadležne područne kancelarije INO-a, kriminalistički tehničari lokalnih policijskih organa, patolozi zaduženi za određene predmete na osnovu sudske naredbe, Republički centar, tim ICMP-ovih antropologa i druge relevantne strane prema odluci TBiH. TBiH je naložilo nadležnim kantonalnim tužilaštvima da počnu s pripremanjem pregleda stanja te da prikupe i razvrstaju podatke o slučajevima i potrebnu dokumentaciju.
18. Dogovoreno je da OT u Trebinju pripremi drugi po redu objekt za reviziju – Spomen-kosturnicu u Nevesinju – i da isto Tužilaštvo pripremi proces pregleda stanja. Od ukupnog broja s liste neidentifikovanih posmrtnih ostataka u svim objektima koji je utvrdio INO u 2012. godini, (prikazani u kolonama 1. i 2. u Dodatku 2.), ukupan broj prijavljenih slučajeva iznosi 71. Na početku pregleda stanja su predstavnici samog objekta, Republičkog centra za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica i Područne kancelarije INO-a u Nevesinju popisali 61 slučaj.
19. Strategiju i proces pregleda stanja utvrdio je ICMP na osnovu analize statusa slučajeva i problema zatečenih u objektima PIP-a i KIP-a. Na taj način se došlo do podataka o nizu potencijalnih problema koji se mogu očekivati u svim mrtvačnicama. Njihova analiza ukazuje na to da će ukupan broj posmrtnih ostataka koji se nalaze u nekim mrtvačnicama biti potcijenjen, jer mnoge vreće sa ostacima sadrže više posmrtnih ostataka od jedne osobe. Izvjesno je i da slučajevi koji su identifikovani putem analize DNK ili klasičnim metodama mogu sadržavati nepovezane skeletne elemente koji su se tu našli usljed pogrešnog povezivanja skeletnih elemenata. Stopa grešaka utvrđenih u uzorku slučajeva u KIP-u i PIP-u ukazuju na mogućnost pogrešne identifikacije u oko 3-4% slučajeva iz primarnih grobnica, te pogrešno povezivanje dijelova tijela u do ~30% slučajeva. Ova činjenica otežava kasniji pregled posmrtnih ostataka te usložnjava povezivanje skeletnih ostataka.

20. Za većinu slučajeva koji su ponovno pregledani u KIP-u i PIP-u utvrđeno je da ih je moguće riješiti nakon određivanja njihovog statusa. Prema podacima koje je u novembru 2012. godine INO dostavio ICMP-u, u deset mrtvačnica u BiH nalazi se 3.277 neidentifikovanih slučajeva, ne uključujući PIP i KIP. ICMP je 2012. godine u KIP-u i PIP-u popisao 4.408 slučajeva neidentifikovanih posmrtnih ostataka, uglavnom materijala određenog kao „kosturnica“ koji se ne može povezati niti sa jednom osobom zbog postmortalne oštećenosti i fragmentiranosti posmrtnih ostataka. Od svih slučajeva u 12 objekata, za 2.567 slučajeva postoji profil DNK, ali za njih nije došlo do podudaranja sa 9.000 profila DNK izolovanih iz skoro 27.000 referentnih uzoraka krvi srodnika koji su prijavili nestanak članova porodice tokom sukoba. Podjela NN slučajeva po svim mrtvačnicama prikazana je u Dodatku 2., uz podjelu generiranih jedinstvenih koštanih profila za proces poređenja.

III. CILJEVI I ZADACI

21. Ciljevi pilot projekta pregleda stanja slučajeva koji se nalaze u Spomen-kosturnici u Nevesinju bili su sljedeći:

- definirati i primijeniti efikasne procedure za rješavanje NN slučajeva;
- odrediti status svakog neidentifikovanog slučaja;
- dati preporuke u pogledu onoga što je potrebno uraditi za rješavanje svih slučajeva;
- dati preporuke za uspostavu sistema organizovanja na državnom nivou i vođenja svih NN posmrtnim ostacima;
- odrediti realan vremenski rok i resurse potrebne za popis, pregled stanja i rješavanje NN slučajeva.

22. Zadaci u okviru pregleda stanja u objektu bili su sljedeći:

- prikupiti, urediti i procijeniti postojeću dokumentaciju o slučajevima;
- izvršiti procjenu dokumenata i procedura te iznijeti preporuke kako bi se domaćim organima pomoglo da poboljšaju evidenciju i praćenje slučajeva;
- preduzeti antropološki pregled/ponovni pregled pohranjenih slučajeva;
- pregledati i uporediti sve informacije o slučajevima kako bi se odredio njihov status;
- navesti šta je sve potrebno za zaključivanje svakog neidentifikovanog slučaja i preporučiti način na koji je to moguće uraditi;
- procijeniti i definisati način organizacije, pohranjivanja i vođenja slučajeva;
- navesti potrebe i dati preporuke za sistem vođenja slučajeva u datom objektu;
- navesti potrebe i dati preporuke koje mogu biti od pomoći za uspostavljanje standarda procesa identifikacije na državnom nivou;
- ocijeniti rezultate ostvarene na osnovu preporuka za slučajeve tokom vremena kako bi se sagledala efikasnost sistema revizije i pratio proces zaključivanja slučajeva;
- uzeti uzorke iz posmrtnih ostataka gdje je to potrebno.

IV. ORGANIZACIJA

23. Pregled NN posmrtnih ostataka u Spomen-kosturnici u Nevesinju počeo je sastankom predstavnika Republičkog centra za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica, OT u Trebinju, INO-a, ICMP-a i nadležnog specijaliste sudske medicine 9. septembra 2013. godine. Naredbu o početku aktivnosti koje podrazumijevaju antropološku obradu i, po potrebi, uzimanje uzoraka izdao je tužilac OT u Trebinju. Na sastanku su specijalista sudske medicine, dr. Željko

Karan i njegov saradnik odbili učešće u procesu revizije. Pregled dostupne dokumentacije počeo je 11. septembra, dok je antropološki pregled slučajeva počeo 16. septembra. Spisi o slučajevima nalazili su se u OT u Trebinju i nisu bili odmah dostupni. Neki spisi nisu uopšte bili dostupni jer im se nije moglo ući u trag.

24. Cilj je bio okončati obradu i pregled 61 slučaja zatečenog u objektu u roku od tri sedmice. Procjena vremenskog okvira napravljena je na osnovu dostupnih resursa, prosjeka antropološkog pregleda od 1,5 kompletiranog slučaja po danu po jednom antropologu te na osnovu pregleda NN slučajeva u prethodnom objektu. Procjena se pokazala adekvatnom jer su završne aktivnosti unosa podataka i pripreme ostale dokumentacije okončane tokom četvrte sedmice rada. U brojnim vrećama za tijelo pronađeni su posmrtni ostaci više osoba, a kompletan antropološki pregled nije izvršen za četiri slučaja identifikovana na osnovu analize DNK. Kao i u mrtvačnici Sutina, stvarni tempo pregleda složenih slučajeva u prosjeku je bio jedna vreća za tijelo sa ostacima više osoba po danu po jednom antropologu/osteologu. Ovaj podatak je potrebno uzeti u obzir prilikom pregleda stanja NN slučajeva u drugim objektima.
25. Napravljen je radni prostor kako bi antropolozi mogli vršiti pregled, provjeru i procjenu slučajeva. Slučajevi su uspoređivani sa poznatim podacima o slučajevima, a svi nalazi su evidentirani na jednostavnom obrascu na dvije stranice (obrazac pregleda NN slučaja, vidi Dodatak 5.) u kojem su sumirane sve relevantne informacije, uključujući i podatke o ekshumaciji, postojeće rezultate analize DNK, osnovne antropološke podatke, relevantne dokaze i predmete te detalje prethodnih pregleda. Podatke o prethodnom uzimanju uzoraka iz posmrtnih ostataka za analizu DNK i relevantne rezultate dostavio je ICMP. Podatke o uzorcima koji su prethodno uzeti kao „rezervni uzorci” dostavio je Republički centar.
26. Proces su nadgledali lokalni zaposlenici Instituta za nestale osobe. Kriminalistički tehničar i inspektor su napravili nove fotografije i evidentirali sve nove dokaze.
27. Svi detalji o pregledanim slučajevima uneseni su u bazu podataka kako bi se nalazima moglo lakše upravljati te zbog jednostavnije analize i ažuriranja. Evidencija za sve osim jednog slučaja nije bila potpuna te je trebala biti kompletirana u toku procesa revizije. Ukazala se nedvojbeno potreba za zaposlenicima koji će raditi samo na unosu podataka i vođenju slučajeva, nakon što je ista potreba zabilježena i u prethodnom objektu, gdje je bila neophodna ozbiljna podrška kako bi unos podataka pratio dinamiku pregleda posmrtnih ostataka.
28. Slučajevi su brojani na više načina. U postojećoj evidenciji se jedna vreća s posmrtnim ostacima ili drveni sanduk računao kao jedan slučaj. Tokom pregleda ustanovljeno je da se u nekim vrećama nalaze posmrtni ostaci više osoba. Da bi se napravila procjena da li je potrebno razdvojiti sadržaj vreća s posmrtnim ostacima u zasebne slučajeve i da bi se odredio potencijalni broj osoba i uzoraka koje je potrebno uzeti, utvrđen je ukupan broj tijela i dijelova tijela u vrećama s posmrtnim ostacima. Procijenjen je i minimalni broj osoba/individua (MBI) brojanjem glavnih kostiju tijela (npr. lobanja, donja vilica, lijeva natkoljениčna kost, desna nadlaktična kost, itd.) i brojanjem njihovog prisustva (za sažet prikaz minimalnog broja osoba vidjeti Dodatak 6.). Rezultati uzorkovanja za analizu DNK će omogućiti treću procjenu ukupnog broja osoba. Radi se o veoma bitnoj procjeni s obzirom na to da omogućava spajanje razdvojenih dijelova tijela ili skeletnih elemenata u pripadajuće individualne cjeline.
29. Sažetak sedmičnih rezultata urađen je da bi se prikazao napredak u broju pregledanih slučajeva te njihov status i uzeti uzorci. Sedmični rezultati su prikazani u tabeli (vidjeti Dodatak 1.).

V. PROCES

30. Na sastanku održanom u Tužilaštvu BiH u maju 2013. godine, ICMP je Tužilaštvu u osnovnim crtama predstavio prijedlog procesa pregleda stanja kao polazište za organizaciju rada i informisanje o potrebnim pripremama svih strana zastupljenih u radnoj grupi za rješavanje NN slučajeva. Opšti pregled je obuhvatao i potrebu za prikupljanjem podataka prije početka same obrade (vidjeti Dodatak 3.). OT u Trebinju je razmotrilo i usvojilo korake procesa prije početka rada u Spomen-kosturnici Nevesinje.

5.1. Postojeća dokumentacija o slučajevima i prikupljanje podataka

31. Zanimljivo mali broj dokumentacije dostavljen je antropološkom timu prije početka uvida u stanje, a radilo se o jednom spisku slučajeva iz Nevesinja koji je dostavio Republički centar, sa osnovnim informacijama o slučajevima i „radnim“ oznakama Republičkog centra za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica slučajeva, referentnim oznakama slučajeva i kratkim pregledom podataka o uzorcima uzetim za analizu DNK i prethodnim aktivnostima. Dokumentacija u vezi sa slučajevima iz ovog objekta dostavljena je na kraju procesa obrade, a 3. oktobra su u prostorijama OT u Trebinju skenirani obdukcioni izvještaji za 37 od 61 slučaja pohranjenog u Spomen-kosturnici u Nevesinju. Dokumentaciju za preostala 24 slučaja nisu mogli pronaći u pomenutoj ustanovi. Naveli su da su spisi o slučajevima najvjerovatnije proslijeđeni drugim relevantnim institucijama na njihov zahtjev.
32. Sva dokumentacija o pojedinačnim slučajevima koju su dostavili OT u Trebinju, Republički centar i INO, evidentirana je u usaglašenom obrascu ICMP-a za pregled NN slučajeva (obrazac je priložen u Dodatku 5.) kako bi se osigurao jednostavan, brz i transparentan pregled svih relevantnih podataka o slučajevima. Time je omogućen lakši pristup i standardizacija dokumenata za pojedinačne slučajeve, na osnovu koje OT u Trebinju, Republički centar, INO, specijalista sudske medicine i ICMP mogu usaglasiti odluku o statusu i preporuke. Uneseni su dodatni antropološki podaci na standardne ICMP-ove obrasce za antropološku obradu: ICMP-ov obrazac za tijelo i ICMP-ov obrazac za izmiješane kosti.
33. Obrasci za pregled slučaja i cjelokupna relevantna dokumentacija o slučajevima su elektronski skenirani. Svi prikupljeni podaci, uključujući i fotografije nastale u toku antropološke obrade, kopirani su i dostavljeni Okružnom Tužilaštvu u Trebinju, Republičkom centru za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica i INO-u. Potrebno je da uključene strane dodatno razmotre i usaglase se oko toga koja će institucija čuvati dokumente i baze podataka, kao i oko načina njihove upotrebe.

5.2. Metode antropološkog pregleda

34. Dostavljena lista NN slučajeva iz Spomen-kosturnice u Nevesinju fizički je unakrsno provjeravana sa slučajevima zatečenim u objektu. Podaci o svim pregledanim slučajevima su uneseni u tabele, koje su korištene za provjeru i prenos relevantnih informacija o koštanim uzorcima i rezultatima analize DNK za svaki pojedinačni slučaj u ICMP-ovim odjelima za provjeru podudarnosti i rezultate obrade koštanih uzoraka.
35. Dogovoreno je da će ICMP napraviti liste za slučajeve uzoraka kostiju i njihov status prije antropološkog pregleda, s obzirom na to da je ta informacija bila posebno važna prilikom donošenja zaključka o konačnom statusu slučaja. Direktna komunikacija između tima za

rješavanje NN slučajeva i ICMP-ovog Odsjeka za koordinaciju identifikacija (ICD) je omogućila i rješavanje specifičnih pitanja u vezi sa problematičnim slučajevima u toku pregleda.

36. Od 61 vreće za tijelo zatečene u Spomen-kosturnici u Nevesinju izvršen je pregled njih 57 putem standardnih metoda obdukcije i principa antropološkog pregleda. Preostala četiri slučaja su prethodno identifikovana putem DNK, a na insistiranje INO-a i Republičkog centra za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica, izvršena je tek vizuelna provjera postojanja nedosljednosti, i to u posljednjoj sedmici obrade. Nije zabilježena bilo kakva nedosljednost. Nakon obrade svako tijelo i svaki dio tijela su u svim vrećama posebno pohranjeni u manje plastične vreće sa odgovarajućom oznakom košanog uzorka za analizu DNK. Svaki slučaj, dio tijela i uzorkovani skeletni element označen je neizbrisivom metalnom pločicom.
37. Uzorci DNK su uzeti sa prethodno neuzorkovanih slučajeva i iz dijelova tijela u slučajevima koje nije bilo moguće povezati. Cjelokupan proces uzorkovanja za analizu DNK odvijao se u skladu sa procesom opisanim u *Standardnim operativnim procedurama za uzimanje uzoraka kostiju i zuba iz ljudskih posmrtnih ostataka u svrhu testiranja DNK u ICMP-u (ICMP.SOP.AA.136.1.doc)*, dokumentovan je od strane svih učesnika i dostavljen na testiranje u laboratoriju za analizu DNK. Umjesto uzimanja novih uzoraka za analizu DNK, u slučajevima kod kojih je to bilo moguće, upućen je zahtjev za obradu uzoraka DNK koje su nadležni specijalisti sudske medicine prethodno uzeli kao „rezervne uzorke”; upućen je zahtjev za ukupno 18 rezervnih uzoraka.
38. Mjere kontrole kvaliteta provođene su i praćene tokom čitavog procesa. Aktivnosti u toku pregleda redovno su pratili viši forenzički antropolog i forenzički antropolog.
39. Sve pregledane slučajeve fotografisali su kriminalistički tehničari iz Policijske stanice Nevesinje te su svi podaci uneseni u ICMP-ove baze podataka putem kojih su se pratile svakodnevne aktivnosti i sumirali podaci.
40. Kriminalistički tehničari Policijske stanice Nevesinje su dokumentovali svaki slučaj dodjelom novog policijskog broja, uz bilježenje prethodnog broja predmeta tamo gdje je to bilo moguće. Evidentirali su sve skeletne elemente, lične stvari, odjeću i uzorke DNK, kao i njihove rezultate za svaki pojedinačni slučaj.
41. Određen je status svakog slučaja (za listu indikatora statusa slučaja vidjeti Dodatak 4.), a za svaki pregledani slučaj date su preporuke u kojima su naznačene daljnje potrebe za konačno rješavanje NN slučajeva.
42. Praćeno je i dokumentovano nekoliko kategorija podataka o slučajevima kako bi se o nalazima izvijestila radna grupa za rješavanje NN slučajeva (vidjeti tabelu u Dodatku 1.). Tu je prikazan i napredak i učinak uvida u stanje u objektu tokom određenog vremenskog perioda.
43. Obrasci za pregled slučaja i cjelokupna relevantna dokumentacija o slučajevima su elektronski skenirani. Svi prikupljeni podaci, uključujući i fotografije nastale u toku antropološke obrade, kopirani su i dostavljeni OT u Trebinju, Republičkom centru za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica i INO-u. Potrebno je da uključene strane dodatno razmotre i donesu odluku o tome koja će institucija čuvati dokumente i baze podataka, kao i način njihove upotrebe.

VI. REZULTATI

44. Spomen-kosturnica u Nevesinju, Republički centar i područna kancelarija INO-a u Nevesinju prijavili su da se u objektu nalazi 61 slučaj. Nakon prvog sastanka održanog 9. septembra 2013. godine, OT u Trebinju izdaje naredbu o provođenju pregleda stanja i pregleda svih slučajeva/vreća za tijelo smještenih u objektu, a u skladu sa dogovorenim procedurama.
45. Na početku procesa pregleda stanja, INO je obavijestio tim ICMP-ovih antropologa o četiri slučaja smještena u Spomen-kosturnici koja su identifikovana na osnovu analize DNK i zahtijevao da se ti slučajevi ne pregledaju, jer se ne mogu svrstati u kategoriju NN slučajeva. Oni su prošli samo vizuelnu provjeru te nisu uključeni u analizu rezultata. Ukupan broj antropološki pregledanih i revidiranih slučajeva iznosi 57.
46. Prostorija u kojoj su smješteni posmrtni ostaci zatečena je u pristojnom stanju te je renovirana 2012. godine. Skeletni elementi svakog slučaja nalazili su se u zasebnim vrećama za tijelo i smješteni su u zakovane drvene sanduke rađene po mjeri. Podaci kao što su oznaka slučaja, redni/skladišni broj, oznake uzorka DNK, itd., odštampani su na kartici, lamelirani i pričvršćeni na svaki sanduk. Kopija kartice sa identičnim podacima pohranjena je u svaku vreću za tijelo. U ovom pogledu Spomen-kosturnica u Nevesinju može služiti za primjer i kao obrazac drugim objektima u BiH.
47. Nakon procjene uzeto je 30 koštanih uzoraka za analizu DNK. Prikupljeni su statistički i opšti podaci za sve slučajeve u svrhu poređenja objekata, pojednostavljene naredne radnje i pomognuto praćenje slučajeva. Upućen je zahtjev za dostavljanje dodatnih 18 koštanih uzoraka koje je prethodno uzeo dr. Željko Karan za analizu DNK.
48. Uobičajen sumarni pregled podataka za svaki slučaj zasebno evidentiran je u spisu slučaja, u *Obrascu za pregled slučaja* i u drugim obrascima za bilježenje antropoloških podataka.
49. Sljedeće kategorije statusa slučajeva smatraju su krucijalnim za njihovo zaključivanje stoga ih je neophodno prepoznati, izvijestiti o njima, pratiti ih te kontinuirano ažurirati u svim slučajevima. Da bi se to postiglo potrebna je jednostavna i jedinstvena baza podataka koja bi se koristila u svim mrtvačnicama.

6.1. Profili DNK izolovani, ali podudarnost nije pronađena

50. Slučajevi u kojima je generisan profil DNK, ali za koje nije pronađena podudarnost sa referentnim uzorcima predstavljaju najveću kategoriju NN slučajeva u svim mrtvačnicama. Izgledi da se slučajevi ove kategorije identifikuju tj. riješe nisu velike ako se ne poduzmu iscrpne istražne radnje. Neki slučajevi iz ove kategorije su vjerovatno historijskog porijekla i nisu povezani sa proteklm sukobima (vidjeti pod 6.5. u daljem tekstu).
51. Pregledom stanja utvrđeno je da 47 slučajeva (77%) te ukupno 53 relevantna koštana uzorka za analizu DNK pripadaju ovoj kategoriji gdje su izolovani profili DNK, ali nije pronađena podudarnost sa referentnim uzorcima. Za svaki dokumentovani slučaj sa ovim statusom predložene su konkretne preporuke na osnovu rezultata pregleda, kako bi se došlo do konačnog rješenja slučajeva.

➤ Preporuke

Potreban je daljnji pregled osnovnih informacija i dokumentacije relevantne za te

slučajeve. Rezultati analize novih koštanih uzoraka za testiranje DNK mogu pomenute slučajeve povezati sa identifikovanim slučajevima koji su već ukopani. Za povezane slučajeve vjerovatno će biti potrebna ponovna ekshumacija i daljnja analiza DNK. Time će se omogućiti reasocijacije i utvrditi da li je prethodno došlo do pogrešnih identifikacija i/ili povezivanja skeletnih elemenata unutar slučajeva. Istrage ante-mortem podataka o prijavljenim nestalim osobama su nužne kako bi se utvrdilo da li je moguće preduzeti dodatno prikupljanje krvnih uzoraka od srodnika. Uočena su dva slučaja sa vrlo specifičnim zubnim statusima koji bi mogli pružiti informacije za povezivanje slučajeva ili sugerisati potencijalne identitete koji se mogu istražiti.

6.2. Slučajevi sa izdatim izvještajima o podudaranju profila DNK

52. Za ukupno četiri od 57 obrađenih slučajeva već su izdati izvještaji o podudaranju DNK za koštane uzorke prethodno uzete za analizu DNK, ali ti slučajevi još uvijek nisu zaključeni. U Spomenkosturnici u Nevesinju nalaze se dodatna četiri slučaja identifikovana na osnovu analize DNK koji su tokom pregleda stanja samo vizuelno pregledani; radi se o slučajevima koji čekaju konačnu identifikaciju od strane članova porodice i nisu uključeni u ukupan broj obrađenih slučajeva. Neophodno je razmotriti određena pitanja kako bi se ti slučajevi finalizirali a koja uključuju sljedeće:

- jedan izvještaj o podudaranju DNK profila izdan je za skeletne ostatke koji su uništena u procesom analize DNK. Iz tog razloga nema skeletnih elemenata za koje bi se moglo izvršiti zaključivanje slučaja;
- dva slučaja za koje su izdani izvještaji o podudaranju profila DNK sadrže i skeletne elemente sa drugim profilima DNK te ovi skeletni elementi trebaju biti izuzeti iz slučajeva;
- jedan izvještaj o podudaranju DNK izdan je za slučaj kod kojeg je prethodno izvršena reasocijacija i identifikacija te je tijelo ukopano. Moguće je da će dodatni koštani uzorci uzeti za analizu za ovaj slučaj rezultirati potrebom za ponovnom ekshumacijom u svrhu novih reasocijacija. S obzirom na to da je registrovano miješanje slučajeva, postoji mogućnost da su određeni ukopani skeletni elementi pogrešno povezani sa ovom osobom.

➤ Preporuke

Rezultati analize DNK za sve dodatne koštane uzorke uzete iz ovih slučajeva mogu ponuditi informacije na osnovu kojih će biti omogućene dodatne reasocijacije slučajeva. Moguće je da će biti nepohodno izvršiti pregled povezanih a sahranjenih slučajeva kako bi se omogućile konačne identifikacije i/ili reasocijacije. Neophodna je ponovna ekshumacija povezanih slučajeva da bi izvršili njihov potpuni pregled te time došlo do konačne identifikacije.

6.3. Slučajevi sa pretpostavljenim identitetom

53. Tokom pregleda stanja utvrđeno je da za 11 slučajeva postoje potencijalne informacije o mogućim identitetima iako u tim slučajevima nisu pronađeni stvarni dokazi. Informacija o mogućim identitetima stigla je iz Republičkog centra za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica i lokalnih zaposlenika INO-a. Nastavkom istrage bi eventualno bilo moguće utvrditi da li te informacije povezuju slučajeve sa navedenim mogućim nestalim osobama te da li se radi o informacijama koje imaju istražnu vrijednost.

➤ **Preporuke**

Potrebna je daljnja istraga osnovnih informacija i dokumentacije u vezi sa ovim slučajevima. Potrebno je provjeriti evidenciju u ICMP-ovom Odsjeku za koordinaciju identifikacija da bi se utvrdilo da li su ranije izdani izvještaji o podudaranju profila DNK za date osobe i da li su od srodnika tih nestalih osoba uzeti krvni uzorci. Ako nema referentnih krvnih uzoraka, onda je potrebno istražiti da li ima živih srodnika za ove nestale osobe. Također, možda će biti potrebna ponovna ekshumacija i analiza DNK povezanih slučajeva, tj. slučajeva ekshumiranih na istom lokalitetu a već identifikovanih i sahranjenih (da bi se omogućile eventualne reasocijacije).

6.4. Slučajevi u kojima evidentno nisu uzeti uzorci kostiju

54. Tokom pregleda stanja pronađena su dva slučaja za koje je evidentno da uzorci kostiju nisu prethodno uzeti. Uzeta su dva uzorka kostiju za analizu DNK iz jednog od tih slučajeva. Oba slučaja su vjerovatno historijskog porijekla (nepovezana sa sukobom), ali je procijenjeno da za dva skletna elementa jednog od tih slučajeva postoji potencijalna forenzička relevantnost te su uzorkovani za potrebe analize DNK.

➤ **Preporuka**

Potrebno je pratiti rezultate analize uzoraka kostiju, koji će vjerovatno dovesti do daljnjih pregleda, reasocijacija, ponovnih ekshumacija i identifikacija.

6.5. Vjerovatni historijski slučajevi koji nisu povezani s proteklm sukobima

55. Historijskim slučajevima se smatraju svi slučajevi za koje postoje jasne indicije da se ne mogu povezati s proteklm sukobima . Korišteni su različiti indikatori za procjenu, uključujući lične stvari i odjeću, informacije o mjestu ekshumacije, tafonomija skeletnih elemenata (stanje kostiju). Uvid u stanje slučajeva i antropološki pregled ukazuju da pet slučajeva sa velikom vjerovatnoćom spada u tu kategoriju.

➤ **Preporuke**

Potrebno je daljnje istraživanje informacija o ekshumaciji i lokacijama gdje su one izvršene kako bi se došlo do konačnih zaključaka i rješenja ovih slučajeva. Analiza koštanih uzoraka metodom radioaktivnog ugljika bi mogla dovesti do konačnih zaključaka, te se može analizirati po jedan uzorak slučajeva koji su ekshumirani na istom lokalitetu kako bi se smanjili troškovi. Potrebno je kontaktirati institucije koje su izrazile želju da preuzmu historijske ostatke na čuvanje. Potrebno je postupati u skladu sa instrukcijama TBiH u vezi sa trajnim pohranjivanjem ovakvih ostataka.

VII. ZAKLJUČCI

56. U toku pregleda stanja urađenog u ime Radne grupe za rješavanje slučajeva neidentifikovanih posmrtnih ostataka i Tužilaštva BiH popisano je i procijenjeno 57 od 61 slučaja smještenih u Spomen-kosturnici u Nevesinju. Navedeni slučajevi su pregledani, a procjene pregleda su usaglasili OT Trebinje, Institut za nestale osobe, Republički centar i ICMP-ov tim.

57. Antropološkim pregledom je obuhvaćeno ukupno 57 slučajeva sa statusom NN slučaja, a četiri

slučaja identifikovana putem analize DNK su pregledana samo vizuelno. Podaci su nedostajali za većinu slučajeva. Početno prikupljanje podataka o slučajevima odvijalo se sporo što je uzrokovalo kašnjenje u određivanju statusa slučajeva.

58. Svaki slučaj je pregledan, procijenjen i dokumentovan u skladu sa prihvaćenim standardnim procedurama. Nakon upoređivanja i pregleda podataka uslijedio je antropološki pregled.
59. Uočeni su i riješeni složeni problemi, poput više osoba i dijelova tijela u okviru jednog slučaja te odstupanja u prethodnoj dokumentaciji o pregledu i uzorkovanju. Ovi problemi ukazuju na svu složenost historije slučajeva, što je uočeno i tokom ponovnog pregleda slučajeva u mrtvačnici Projekta identifikacije Krajina u Sanskom Mostu i drugim objektima u kojima se vršio uvid u stanje.
60. Uočene su nedosljednosti u prethodno korištenim metodama uzorkovanja za analizu DNK, koje je potrebno rješavati zajedno sa svim stranama koje dijele odgovornost za uzimanje uzoraka DNK u prošlosti.
61. Utvrđen je status svakog slučaja i izvršena procjena prethodno poduzetih aktivnosti u okviru procesa identifikacije. Date su preporuke za rješavanje svakog pojedinačnog slučaja.
62. Izgledno je da će pregled slučajeva za koje se pretpostavlja da prethodno nisu uzorkovani rezultirati novim identifikacijama i zaključivanjem slučajeva zahvaljujući novim profilima DNK i daljnjoj antropološkoj analizi.
63. Uzeto je ukupno 30 novih uzoraka DNK. Do 13. januara 2014. godine pregled je doveo do 24 nova profila, dok su sve ekstrakcije bile uspješne. Rezultati su doveli do jednog novog podudaranja profila DNK sa profilima DNK generiranim iz uzoraka krvi srodnika te sedam reasocijacija. Šest profila je u procesu obrade.
64. Pregled stanja ukazuje na jasne korake ka mogućem rješavanju 22 pregledana slučaja (38.6%). Drugi slučajevi se mogu riješiti uz daljnju procjenu, uključujući i primjenu rezultata analize DNK iz novih uzoraka, ponovnih ekshumacija, reasocijacija, daljnje istrage i analize slučajeva te ukoliko se prikupe dodatni referentni uzorci.
65. U daljem tekstu su date preporuke za pomoć u završetku prve faze pregleda stanja slučajeva neidentifikovanih posmrtnih ostataka u drugim objektima. Pripremni radovi u prikupljanju kompletne dokumentacije o slučajevima i priprema objekata za rad ključ su za završetak prve faze.
66. U daljem tekstu su date preporuke za tekući rad na identifikacijama (faza II) kao rezultat uvida u stanje, uključujući i potrebe za jednake i jedinstvene standarde rukovođenja slučajevima. Kada se pregled stanja okonča u svim objektima, ključno je da se nastavi kontinuirano rukovođenje slučajevima, praćenje i organizacija. Sposobnost održavanja sistema u okviru kojeg će se i dalje raditi identifikacije, zaključivati slučajevi i spriječiti nastajanje složenih problema u vezi sa slučajevima uveliko će zavisiti o resursima koje obezbjeđuju državni i lokalni organi. Posvećeni zaposlenici koji rade na rukovođenju slučajevima, transparentni sistemi baza podataka i adekvatan prostor su ključ za postizanje tog cilja.
67. Pregled stanja slučajeva neidentifikovanih posmrtnih ostataka u Spomen-kosturnici u Nevesinju je završen i postignuti su ciljevi koje je Tužilaštvo BiH postavilo u Spomen-kosturnici.

68. Sa poznatim statusom, slučajevi u tom objektu su spremni za daljnji pregled, uključujući i analizu novih rezultata generiranja profila DNK, istražne radnje u vezi sa dokumentacijom/informacijama o slučajevima, ponovne preglede i ekshumacije koji će omogućiti konačno zaključivanje slučajeva o čemu se trebaju dogovoriti domaći organi.
69. Rezultati provedenog pregleda i uvida u stanje slučajeva slažu se sa nalazima iz mrtvačnica KIP i Nevesinje. Broj tijela i dijelova tijela koji se nalaze u vrećama značajno je veći od broja evidentiranih slučajeva. Pregled i uzimanje dodatnih uzoraka već donose pozitivne rezultate. Još jednom je potvrđena potreba za nastavkom pregleda stanja slučajeva neidentifikovanih posmrtnih ostataka u drugim objektima.

VIII. PREPORUKE

8.1. Daljnji rad u Spomen-kosturnici u Nevesinju

70. Potrebno je održati sastanak na kojem će se razgovarati o nalazima iz izvještaja da bi se odredili naredni koraci, pregledale i primijenile preporuke i potvrdili slučajevi koji se mogu odmah zaključiti.
71. Potrebno je daljnje nastojanje u pravcu lociranja svih dodatnih spisa u vezi sa slučajevima.
72. Potrebno je poticati daljnju istragu od strane relevantnih organa kako bi se došlo do indicija koje idu u prilog identifikaciji te da bi se ispoštovale preporuke za zaključivanje slučajeva, nastale kao rezultat revizije NN slučajeva. S obzirom na to da analiza DNK značajnog broja skeletnih elemenata nije rezultirala podudaranjem sa profilima DNK generiranim iz krvnih uzoraka srodnika, posebno je važno procijeniti da li postoji mogućnost da se radi o slučajevima koji ne potiču iz posljednjih sukoba. U tom procesu bi od pomoći mogla biti procjena lokacije na kojoj su ostaci iskopani te svih podataka o njima .
73. Rad na fazi II bi trebao početi nakon dostavljanja rezultata analize profila DNK izdvojene iz novih uzoraka. To će zahtijevati analizu podataka, ponovne obrade, reasocijacije i ponovne ekshumacije koje će dovesti do novih identifikacija i zaključivanja slučajeva.
74. Za neke skeletne elemente i dijelove tijela rezervni uzorci su već uzeti tokom prethodnih obrada. Prema dostavljenim informacijama ti uzorci su pohranjeni u Banja Luci. Zahtjevi za dostavljanje pomenutih uzoraka ICMP-u upućeni su na uobičajeni način. Analiza ovih koštanih uzoraka je potrebna da bi se skeletni elementi konačno uključili ili isključili iz grupe slučajeva koji prolaze pregled, te da bi se donijeli konačni zaključci o neidentifikovanim slučajevima u okviru faze II.
75. Kontinuitet upravljanja slučajevima je od suštinskog značaja. ICMP zapošljava iskusnog voditelja slučajeva kao podršku projektu za rješavanje NN slučajeva koji će biti zadužen za slučajeve koji su prošli reviziju sve dok ne bude moguće uvesti preporučeni jedinstveni standard i sistem. Voditelj slučajeva je potreban kako bi se vršila kontinuirana kontrola nezavršenih slučajeva u Spomen-kosturnici Nevesinje.
76. Bit će potrebno koordinirati i vremenski planirati rad u okviru faze II u Spomen-kosturnici u Nevesinju u odnosu na tekuće revizije u drugim objektima.

8.2. Nastavak pregleda stanja NN slučajeva

77. Potrebno je dati savjete sljedećim objektima u kojima će se vršiti pregled stanja u vezi sa prikupljanjem sve potrebne dokumentacije o slučajevima prije nego što pregled počne. Ti objekti će imati koristi od iskustva stečenog tokom prethodnih pregleda stanja, posebno u pogledu pripreme i organizacije.
78. Tim za rješavanje NN slučajeva treba pregledati svaki objekt prije početka rada, kako bi izvršio procjenu konkretnih potreba pregleda stanja. Završetak rada treba procijeniti na osnovu raspoloživih resursa, dostupnih podataka (uključujući i popisani broj NN slučajeva, ukupan broj pohranjenih slučajeva i broj jedinstvenih profila izolovanih iz koštanih uzoraka za koje nije pronađeno podudaranje), te iskustva iz prethodnih uvida u stanje objekata.
79. Preporučuje se pregled svih popisanih slučajeva u svakom objektu, a ne samo onih slučajeva koji su prvobitno kategorizirani kao NN. S obzirom na kompleksnost i izmiješanost velikog broja slučajeva, zaključivanje NN slučajeva ovisi i o statusu i provjerama identifikovanih slučajeva, uključujući i raspoloživost relevantne dokumentacije za sve slučajeve smještene u objektima. Ovo je važno i zbog ranijih premještanja slučajeva iz jednog objekta u drugi.

8.3. Organizacija na državnom nivou i standardi rada

80. Preporučuje se koordinacija vođenja slučajeva sa drugim objektima. Preporučuje se zapošljavanje tima voditelja slučajeva za sve nezavršene slučajeve u svim objektima. Procjenjuje se da osam voditelja slučajeva može održavati baze podataka, ažurirati evidencijske spise i kontrolisati slučajeve u svih 12 mrtvačnica.
81. Potrebni su jedinstveni standardi na državnom nivou i sistem za rukovođenje slučajevima. Neophodni su zajednički i usaglašeni standardi rada, pregleda, rukovođenja slučajevima, pohranjivanja, organizacije i praćenja za sve slučajeve i svih 12 objekata u BiH.
82. Potreban je sistem baza podataka za sve slučajeve u BiH. Za sve slučajeve je potrebna ista dokumentacija i unos istih evidencijskih podataka u bazu podataka. Zajednička baza podataka će omogućiti osiguranje kvaliteta te time umanjiti broj nedosljednosti.
83. Transparentno i zajedničko praćenje slučajeva od strane tužilaštava, Instituta za nestale osobe, specijalista sudske medicine i ICMP-a potrebno je kroz zajednički pristup sistemu baza podataka putem Centra za online upit o nestalim osobama.
84. Pregled stanja svih objekata treba nastaviti što je prije moguće. S obzirom na to da broj slučajeva koji se čuvaju u mnogim objektima može biti potcijenjen, vjerovatno će se rad u fazi I pregleda stanja NN slučajeva nastaviti i u 2015. godini kako bi bio upotpunjen.
85. Po završetku pregleda stanja potrebno je početi rad u okviru faze II nakon što ICMP dostavi rezultate analize DNK. To znači da će biti potrebno istovremeno preduzimati aktivnosti u fazi I i fazi II na uvidu u stanje NN slučajeva, i to istovremeno u više objekata. Za to će biti potrebno osoblje i finansijska sredstva.
86. Potrebni su zajednički usaglašena strategija na nivou države i plan kako bi se porodice uvjerile da daju saglasnost za ponovne ekshumacije u cilju reasocijacije slučajeva i ispravile eventualne greške.

87. Zajednički usaglašena državna strategija i plan su potrebni kako bi se porodice kojima su ranije predani slučajevi identifikovani na osnovu klasičnih metoda identifikacije uvjere da daju referentne uzorke krvi kako bi izolovala DNK iz uzoraka, ukoliko to već nije urađeno i to kod slučajeva gdje se za time utvrdi potreba. Nedostatak relevantnih referentnih uzoraka uočen je kao glavno ograničenje u rješavanju problema velikog broja uzoraka DNK za koje nije pronađena podudarnost. Potreban je pristup „daj krv, pomoz drugoj porodici” ili za veliki broj uzoraka iz NN slučajeva neće biti pronađena podudarnost.
88. Pozitivan ishod rada na pregledu stanja NN slučajeva je da se veliki broj slučajeva može riješiti u roku od 12-24 mjeseca po okončanju tog procesa i nakon što rezultati analize DNK budu dostupni.
89. Dodatni slučajevi se mogu riješiti ukoliko bude moguće organizovati ponovne ekshumacije i prikupiti dodatne referentne uzorke.
90. Procjene vremenskog okvira potrebnog za kompletiranje pregleda NN slučajeva ne obuhvataju obradu i analizu dodatnih slučajeva koji se dopremaju u mrtvačnice nakon novih iskopavanja.

DODATAK 1: Sažet prikaz tabele sa rezultatima obrade neidentifikovanih posmrtnih ostataka za Spomen-kosturnicu Neveseinja

U Nevesinju je svaka vreća s posmrtnim ostacima tretirana kao jedan slučaj. MNI predstavlja minimalan broj lica određenih antropološkim pregledom kostiju koje se ponavljaju, a za sedmične procjene uzima se najveći broj koji se ponavlja. Tijela i dijelovi tijela su označeni kao odvojeni slučajevi posmrtnih ostataka na osnovu antropološke procjene. Nakon dostavljanja rezultata analize DNK bit će moguće utvrditi konačan broj. U velikom broju vreća se nalazi više tijela i dijelova tijela.

Sedmica	Br. obrađenih slučajeva (vreća s posmrtnim ostacima)	MNI određen prema sedmičnoj procjeni. (Ukupan broj prema cjelokupnoj procjeni)	Br. utvrđenih slučajeva (B i BP)	Br. novih uzoraka	Br. vreća sa posmrtnim ostacima iz kojih evidentno nikad nisu uzimani uzorci	Identifikovane osobe (prema procjeni MNI-ja) koji evidentno nikad nisu uzorkovani	Br. B i BP koji evidentno nisu nikad uzorkovani	BR. uzoraka uzetih iz vreća s ostacima iz kojih prethodno nisu uzimani uzorci	Br. vreća sa vjerovatnim historijskim slučajevima	Br. vreća (slučajeva) sa promjenom statusa
11-13.09.2013.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16-20.09.2013.	19	18	24/28	9	0	8	8/8	0	0	9
23-27.09.2013.	23	20	28/41	14	0	13	13/17	0	2	17
30.09.- 04.10.2013.	15	23	15/25	7	2	10	2/11	2	3	3
UKUPNO	57	61	67/94	30	2	31	23/36	2	5	29

DODATAK 2: Tabela procijenjenog broja slučajeva u odnosu na poznate slučajeve i poznate jedinstvene profile iz uzoraka kostiju u BiH

U ovoj tabeli su navedene procjene broja neidentifikovanih slučajeva u svakoj mrtvačnici. Također su navedeni i brojevi jedinstvenih profila DNK izolovane iz uzoraka kostiju uzetih sa slučajeva, ali za koje još uvijek nije pronađena podudarnost.

Slučajevi u objektima (osim KIP-a i PIP-a) se procjenjuju brojanjem vreća s posmrtnim ostacima. Tako da je jedan slučaj = jedna vreća sa posmrtnim ostacima. Za PIP i KIP svi su slučajevi obrađeni antropološkim pregledom i analizom DNK i razdvojeni su u pojedinačna tijela i dijelove tijela. Kako se bude vršio pregled stanja u svakom objektu (kao što je to urađeno u mrtvačnici Sutina u Mostaru) utvrđivat će se stvarni broj tijela i dijelova tijela, kao i broj vreća s posmrtnim ostacima te će se ti brojevi dodati u kolonu 3. i 4.

	Mrtvačnica	Procjena broja NN slučajeva u 2012.	Tijela/ dijelovi tijela nakon revizije u 2013.	Ukupno slučajeva smještenih 2013.	Jedinstveni profili DNK bez podudarnosti (2012.)	Profili iz uzoraka kostiju bez podudarnosti (2012.)	Napomena
1	Spomen-kosturnica Banja Luka	357	-	-	406	477	
2	Centar za indentifikaciju Krajina –KIP „Šejkovača” Sanski Most	208	190	312	190	288	47 slučajeva identifikovano, ali nije ukopano. Potrebno 67 ponovnih ekshumacija.
3	Spomen-kosturnica Odžak, Orašje	134	-	-	118	131	
4	Komemorativni centar Tuzla	1042	-	-	346	Kombinovano sa PIP-om	
5	Centar za identifikaciju Podrinje – PIP Tuzla	4.200	3.852	5.376	138	807	Broj NN slučajeva obuhvata 3.200 slučajeva iz kosturnice. 532 slučaja koja su identifikovana, ali nisu ukopana. Potrebno 1.000 ponovnih ekshumacija.
6	Gradsko groblje “Prahulje”, Nova Bila, Travnik	40	-	-	107	138	
7	JKP “Gradska groblja” Visoko	1.084	-	-	801	1.146	
8	Spomen-kosturnica „Sveti Marko”, Miljevići, Sarajevo	254	-	-	189	215	
9	Centar za identifikaciju, Goražde	91	-	-	87	96	
10	Gradsko groblje „Sutina”, Mostar	189	395	204	125	182	50% nedovoljan broj uzoraka od 395 tijela/dijelova tijela.
11	Spomen-kosturnica, Nevesinje	58	94	61	47	54	ICMP navodi 71 slučaj za koje postoje profili DNK izolovane iz koštanih uzoraka.
12	JKP „Đurđevak”, Modriča	15	-	-	13	15	

DODATAK 3: Prijedlog procesa pregleda stanja u objektima u kojima su smješteni NN slučajevi posmrtnih ostataka

Učesnici su dogovorili da se pregled stanja u kosturnicama i rješavanje pitanja neidentifikovanih posmrtnih ostataka trebaju preduzeti što je prije moguće i da trebaju biti organizovani u fazama:

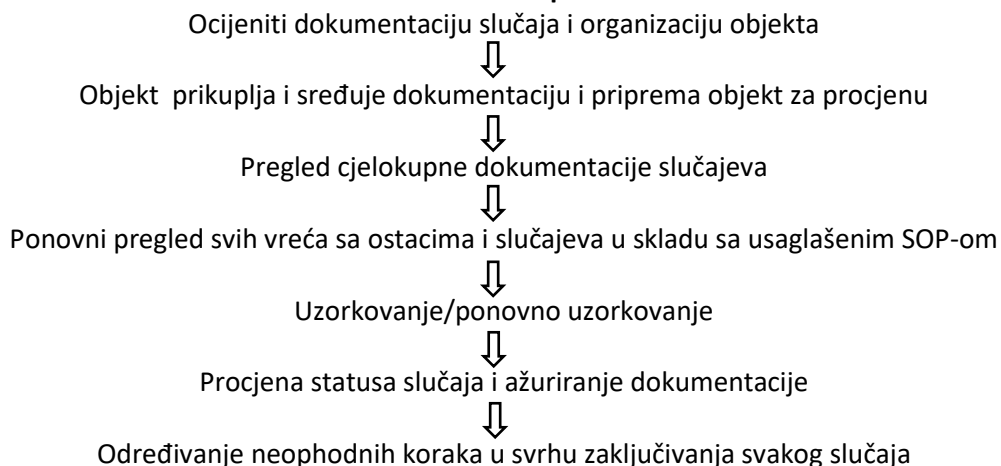
- I. Faza I: provesti pregled stanja u mrtvačnicama/kosturnicama, tj. utvrditi činjenično stanje i pregledati sve objekte koji se koriste za smještanje ljudskih posmrtnih ostataka;
- II. Faza II: provesti odluke o NN posmrtnim ostacima nakon završetka pregleda stanja u mrtvačnicama.

ICMP predlaže sljedeće procedure za pregled svakog slučaja u toku revizije:

1. Zahtjev za dokumentaciju koju je potrebno prikupiti i pregledati za sve slučajeve dostavit će se objektu i svim učesnicima prije početka rada. Kontrolna lista će se obezbijediti kako bi se mogla prikupiti tačna dokumentacija i relevantne činjenice za svaki pojedinačni slučaj ;
2. Obezbijedit će se kompletna lista svih slučajeva, uključujući i sve NN slučajeve koji se nalaze u svakom objektu;
3. Vodit će se lista svih NN slučajeva koji su pregledani u toku pregleda stanja i uporedit će se sa listom koju je dostavio objekat;
4. Napravit će se procjena kako bi se odredila vrsta lokaliteta sa kojeg slučaj dolazi i da li je slučaj eventualno historijski;
5. Dokumentacija svakog slučaja će se pregledati prije samog pregleda svakog slučaja. To obuhvata dokumentaciju o uzorcima i izvještaje o podudaranju profila DNK. Zabilježiti će se koja dokumentacija, podaci i fotografije nedostaju;
6. Napravit će se spisak osoba koje su sudjelovale u forenzičkim pregledima na terenu i u mrtvačnici;
7. Napravit će se fotografije slučaja i vreće u kojoj se nalazi;
8. Svaki slučaj će biti pripremljen za pregled i obradu. Evidentirat će se detalji vezani za čuvanje ostataka i stanje ostataka. Sve oznake će biti pregledane i evidentirane. Ukoliko je potrebno, oprat će se i očistiti skeletni ostaci, lične stvari i odjeća vezani za svaki slučaj kako bi se omogućilo potrebno evidentiranje;
9. Slučajevi će se položiti u anatomske položaje i pregledati. Nalazi i uočeni detalji će se uporediti s evidencijama. Evidentirat će se svako odstupanje;
10. Pregled će se sastojati od sljedećih koraka (prema procedurama ICMP-a za KIP):
 - a. procjena u svrhu određivanja broja slučajeva,
 - b. provjera povezanosti skeletnih elemenata,
 - c. određivanje MBI,
 - d. označavanje skeletnih skupova,
 - e. popisivanje,
 - f. provjera poznatih reasocijacija na osnovu podataka o slučaju,
 - g. određivanje potencijalnih novih reasocijacija i povezanih slučajeva (napominjemo da će se reasocijacija vršiti u toku faze II pregleda stanja NN slučajeva),
 - h. određivanje potrebe za izdavanjem dodatnih brojeva za slučajeve. Brojevi će se izdavati prema potrebama koje izrazespecijalisti sudske medicine i tužilaštva,
 - i. određivanje da li su potrebni novi uzorci za analizu DNK (napominjemo da će se to raditi u okviru faze II revizije NN slučajeva),
 - j. biološki profil/procjena starosne dobi u trenutku smrti, spola, građe, individualnih karakteristika,
 - k. procjena ante-mortem, peri-mortem i post-mortem trauma i tafonomskih indikatora,
 - l. opis i dokumentovanje slučaja/slučajeva na obrascima za tijelo, dijelove tijela i za izmiješane slučajeve,
 - m. provjera u odnosu na potkrepljujuće informacije;

11. Provjeriti odjeću i lične stvari, provjeriti da li su evidentirane (napominjemo da će se dalje evidentiranje odjeće itd. raditi u toku faze II revizije NN slučajeva);
12. Provjeriti druge predmete, provjeriti da li su evidentirani (napominjemo da će se dalje evidentiranje odjeće itd. raditi u toku faze II revizije NN slučajeva);
13. Navesti sve dokaze koji mogu biti od pomoći za datiranje slučaja;
14. Utvrditi za svaki slučaj posebno da li dokumentacija pruža bilo kakve informacije o identitetu na osnovu metode pretpostavljenog identiteta;
15. Utvrditi za svaki slučaj posebno da li dokumentacija pruža bilo kakve informacije o identifikaciji na osnovu pozitivnih metoda osim analize DNK;
16. Procijeniti čuvanje dokumentacije za slučaj;
17. Sumirati nalaze – dati kontekst slučaja, opis, sva pitanja, opće komentare na *obrascu pregleda slučaja*;
18. Pregledati slučaj sa specijalistom sudske medicine, voditeljem slučaja i drugima, usaglasiti i potvrditi status slučaja i preporuke;
19. Navesti status slučaja (nakon pregleda);
20. Navesti aktivnosti koje je potrebno preduzeti da bi se završio proces identifikacije za svaki slučaj, uključujući i nastavak pregleda;
21. Navesti da li su pronađeni novi slučajevi;
22. Navesti da li su potrebni novi uzorci za analizu DNK. Uzeti nove uzorke. Svi uzorci će se označiti brojem i opisati:
 - a. prvi uzorak za analizu DNK potreban,
 - b. dodatni uzorak za analizu DNK potreban;
23. Izraditi usaglašenu listu iz baze podataka sa slučajevima koji zahtijevaju daljnji pregled, rješavanje i zaključivanje;
24. Unos detalja pregleda slučaja u bazu podataka;
25. Uraditi izvještaj za objekt uključujući preporuke i statističke podatke kako bi se pomoglo u planiranju i preduzimanju daljih aktivnosti na završetku identifikacije slučajeva.

Faza I – sažet prikaz

Faza II – sažet prikaz

Rezultati uzorkovanja/ponovnog uzorkovanja

Reasocijacije

Ponovne ekshumacije

Ponovni pregled

Nova podudaranja

Reasocijacije i kompletiranje dokumentacije

Rješavanje slučaja i identifikacija

DODATAK 4: Lista indikatora statusa slučaja

Za sve slučajeve je potrebno odrediti status. Određivanjem statusa određuju se neophodni koraci u svrhu rješavanja slučaja i završetka procesa identifikacije. Jedan slučaj može imati jedan ili više statusa. Primjeri statusa obuhvataju sljedeće:

1. Bez određenog statusa;
2. Slučaj za koji je proces identifikacije okončan;
3. Slučaj bez profila DNK;
4. Slučaj prethodno identifikovan samo klasičnim metodama nepotpune vjerovatnoće;
5. Slučaj prethodno identifikovan klasičnim metodama potpune vjerovatnoće;
6. Slučaj prethodno imenovan samo klasičnim metodama nepotpune vjerovatnoće;
7. Slučaj prethodno imenovan samo klasičnim metodama potpune vjerovatnoće;
8. Slučaj ima profil DNK, ali nema podudaranja sa referentnim profilima DNK;
9. Slučaj imenovan na osnovu izvještaja o podudaranju profila DNK, ali identifikacija nije potvrđena;
10. Slučaj čeka na ponovnu obradu;
11. Slučaj je dio vreće sa izmiješanim posmrtnim ostacima koji nisu prošli potpun antropološki pregled;
12. Ustanovljeno je da slučaj potiče od različitih osoba i zahtijeva preduzimanje daljih radnji;
13. Slučaj se sastoji od reasocijacija izvršenih prije pregleda stanja;
14. Ustanovljeno je da slučaj zahtijeva nove uzorke za analizu DNK;
15. Slučaj za koji se čeka na rezultate provjere podudaranja profila DNK dostavljenih uzoraka;
16. Slučaj je povezan sa prethodno ostacima identifikovanim klasičnim metodama nepotpune vjerovatnoće, a koji su već ukopani (nisu dostupni za uzorkovanje);
17. Porodice nisu dale saglasnost za ekshumaciju povezanih slučajeva;
18. Porodice odbijaju dati saglasnost za ponovnu ekshumaciju;
19. Gubitak/nepostojanje informacija o lokaciji pogrebnih mjesta povezanih slučajeva;
20. Slučaj pogrešno označen;
21. Ustanovljena izmjena u označavanju slučajeva;
22. Dokumentacija za slučaj nedostaje djelimično ili u potpunosti;
23. Nema traga uzorcima DNK slučaja i njihovim statusima;
24. Ustanovljena izmjena u označavanju uzoraka za analizu DNK;
25. Zamijenjene informacije o statistima uzoraka za analizu DNK (informacija da je došlo do podudaranja između profila DNK izolovane iz uzoraka kostiju, a potom informacija da nije uspjela ekstrakcija DNK iz uzorka i obratno);
26. Slučaj predstavljaju skeletni elementi koji nisu ljudskog porijekla ili tkivo koje se ne može smatrati ljudskim;
27. Moguće je da slučaj nije iz perioda/događaja od interesa.

DODATAK 5: Obrazac za pregled slučaja

U obrascu za pregled slučaja sumirane su sve relevantne informacije o procjeni slučaja i predstavljen način određivanja statusa te preporuke za korake koje je potrebno preduzeti za zaključivanje slučaja.

OBRAZAC ZA PREGLED SLUČAJA

Datum	Oznaka slučaja	Oznaka tužilaštva				
Opis slučaja (opisati kontekst, osobine, probleme):		Status slučaja (vidjeti popis statusa):				
Preporuke (šta je neophodno za dovršavanje procesa identifikacije?):						
Odobrava: (potpis i datum)						
Patolog	Tužilac	INO	ICMP			
Status slučaja prije pregleda (vidjeti popis statusa):		Vezane oznake slučaja prije pregleda:				
Naziv lokacije:		Pretpostavljeni broj nestalih:				
Oznaka lokacije:		Broj ekshumiranih slučajeva:				
Vrsta lokacije:		Identitet grupe:				
Datum ekshumacije:		Da li se radi o jednostavnom ili složenom: slučaju? lokalitetu?				
Indikatori za datiranje lokacije:						
DNK uzorci Nema informacija o DNK uzorcima ☐						
Br.	Oznaka DNK uzorka	Skeletni element	Status			U progresu
			Ima profil			
			Pao	Nema podud.	DNK nalaz na ime i/ili kost-kost podudaranje	
Dodatne informacije:						
DNK uzorci uzeti prilikom revizije slučaja:				Ukoliko je izdat izvještaj o podudaranju DNK, da li porodica želi preuzeti ostatke?		
Oznaka DNK uzorka		Skeletni element		☐ Da ☐ Ne		
				☐ Nisu obaviješteni ☐ Nepoznato		
				Detalji:		

OBRAZAC ZA PREGLED SLUČAJA

Učesnici u prethodnoj obradi:	Dostavljena dokumentacija: Zapisnik o ekshumaciji ☐ Fotografije ☐ Obdukcioni zapisnik ☐ Primarna antropol. obrada ☐ Zapisnik o identifikaciji ☐ DNK izvještaji ☐ Drugo:
--------------------------------------	--

Da li su u primarnoj obradi evidentirani lični, odjevni ili drugi predmeti?	NE ☐ DA ☐ N/A ☐ :
Da li su tokom revizije evidentirani lični, odjevni ili drugi predmeti?	NE ☐ DA ☐ :
Da li je potrebno dokaze predati policiji?	NE ☐ DA ☐ N/A ☐ :

Oznaka skeleta:	ANTRO MBI:	DNK MBI:	Br. prisutnih slučajeva:	Pregled napravljen: DA ☐ NE ☐
Dokumenti korišteni prilikom pregleda (u prilogu): Tijelo ☐ Miješane kosti ☐ Drugo ☐				Fotografije slučaja:

Biološki profil

DT	Spol M/Ž/N	Godine (raspon)	Visina (raspon)	Komentari (individualne značajke, procjena trauma, tafonomski indikatori)

Napomene (sažetak prethodnih obrada, odstupanja od originalnih rezultata obrade, informacije o identifikaciji zasnovanoj na primjeni metoda bez analize DNK, itd):

Potrebne dodatne oznake slučaja (brojevi i tip):	Navedi potencijalne reasocijacije (navesti slučajeve):
--	--

Popis različitih statusa slučajeva, NN revizija 2013

Svi slučajevi moraju imati oznaku statusa čime se omogućava procjena stadija u procesu identifikacije za svaki slučaj pojedinačno kao i procjena narednih koraka u procesu rješavanja slučaja i okončanja procesa identifikacije. Status koji podrazumijeva više kategorija uključuje statuse sa navedenog popisa (dodijelite odgovarajući broj):

1. Bez određenog statusa. 2. Slučaj za koji je proces identifikacije okončan 3. Slučaj bez profila DNK. 4. Slučaj prethodno identifikovan samo tradicionalnim metodama nepotpune vjerovatnoće. 5. Slučaj prethodno identifikovan tradicionalnim metodama potpune vjerovatnoće. 6. Slučaj prethodno imenovan samo tradicionalnim metodama nepotpune vjerovatnoće. 7. Slučaj prethodno imenovan samo tradicionalnim metodama potpune vjerovatnoće. 8. Slučaj ima profil, ali nema podudaranja sa referentnim profilima. 9. Slučaj koji je dobio identitet na osnovu izvještaja o podudaranju DNK, ali identifikacija nije potvrđena. 10. Slučaj koji čeka ponovnu obradu. 11. Slučaj je dio vreće sa izmješanim posmrtnim ostacima koja još nije u potpunosti antropološki obrađena. 12. Ustanovljeno je da slučaj potiče od različitih osoba i zahtijeva daljnje radnje. 13. Slučaj se sastoji od reasocijacija koje su izvršene prije pregleda stanja. 14. Ustanovljeno je da slučaj zahtijeva dodatne uzorke DNK.	15. Slučaj za koji se čekaju rezultati podudaranja DNK dostavljenih uzoraka 16. Slučaj je povezan sa slučajevima koji su prethodno identifikovani tradicionalnim metodama nepotpune vjerovatnoće (nisu dostupni za uzorkovanje) 17. Porodice nisu dale odobrenje da se ekshumiraju povezani slučajevi 18. Porodice odbijaju dati pristanak na ponovnu ekshumaciju 19. Gubitak/nedostatak informacija o lokaciji grobnih mjesta poznatih slučajeva 20. Slučaj je pogrešno označen 21. Ustanovljena izmjena u označavanju slučaja 22. Dokumentacija slučaja nedostaje djelimično ili u potpunosti 23. Nema traga uzorcima DNK slučaja i njihovim statusima 24. Ustanovljena izmjena u označavanju uzoraka DNK 25. Zamijenjene informacije o uzorcima DNK (informacije da je došlo do podudaranja kost na kost, a potom informacija da izolovanje uzorka DNK nije uspješno i obrnuto) 26. Slučaj predstavljaju skeletni elementi koji nisu ljudskog porijekla ili tkivo koje ne može biti identifikovano kao ljudsko. 27. Moguće je da slučaj nije iz perioda/događaja od interesa.

Zabilježio/la:

Datum:

Provjerio/la:

Datum:

DODATAK 6: Tabela procjene minimalnog broja osoba (MBI) u skupu posmrtnih ostataka u Spomen-kosturnici Nevesinje prema skeletnim elementima

MBI se procjenjivao za svaku vreću za tijelo posebno i to na sedmičnoj osnovi.

Ukupan MBI je nakon toga ponovno procijenjen na kraju revizije kako bi se došlo do procjene ukupnog broja skupova slučajeva (vidjeti tabelu u nastavku). Najviša procjena broja osoba u objektu bazirana je na 59 bedrenih kostiju, dvostrano. Ovako određen antropološki MBI obično je znatno potcijenjen, s obzirom na značajno veći broj tijela i dijelova tijela te u poređenju sa brojem osoba, koji je određen na osnovu jedinstvenih profila DNK izolovane iz koštanih uozraka.

Skeletni element	Broj ponavljanja
Lijeva bedrena kost (L. femur):	59
Desna bedrena kost (R. femur):	59
Lijeva goljениčna kost (L. tibia):	56
Desna goljениčna kost (R. tibia):	55
Lijeva lisna kost (L. fibula):	53
Desna lisna kost (R. fibula):	52
Desna palačna kost (R. radius):	49
Desna nadlaktična kost (R. humerus):	47
Desna lakatna kost (Right ulna):	47
Lijeva nadlaktična kost (L. humerus):	46
Desna petna kost (R. calcaneus):	46
Lijeva palačna kost (L. radius):	45
Lijeva lakatna kost (L. ulna):	44
Lijeva metatarzalna kost (L. metatarsal) #2:	43
Lobanja	42
Desna metatarzalna (R. metatarsal) #1:	42
Lijeva metatarzalna (L. metatarsal) #1:	42
Mandibula:	41
Lijeva gležanjska kost (L. talus):	40
Desna gležanjska kost (R. talus):	39
Lijeva petna kost (L. calcaneus):	36
Desna metakarpalna (R. metacarpal) #2:	35
Desna metatarzalna (R. metatarsal) #2:	32
Lijeva metakarpalna (L. metacarpal) #2:	30
Lijeva metakarpalna (L. metacarpal) #1:	29
Desna metakarpalna (R. metacarpal) #1:	25